

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นที่นิยมใช้ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก แต่ก็สามารถเป็นภัยต่อผู้ใช้ได้เช่นเดียวกับเทคโนโลยีและสื่ออื่นๆ โดยในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่มีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง โดยเฉพาะกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ตจำนวนมาก จากข้อมูลการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ.2549 พบว่า เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มประชากรที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตจำนวนมากที่สุด จากผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั้งประเทศจำนวน 8.47 ล้านคน และพบว่า ประชากรกลุ่มอายุ 15-24 ปี เป็นกลุ่มที่ใช้อินเทอร์เน็ตสูงสุดร้อยละ 36.5 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 6-14 ปี ร้อยละ 15.5

เป็นที่ทราบกันดีว่าอินเทอร์เน็ตเปรียบเสมือนดาบสองคม ที่หากใช้อย่างไม่ระมัดระวัง ก็อาจนำภัยอันตรายต่อร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน มาสู่ผู้ใช้และครอบครัวได้ ทั้งจากการตั้งใจและพลัดหลงเข้าไปใช้บริการที่ไม่สร้างสรรค์ โดยเฉพาะในส่วนของ การเปิดรับจากเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นวัยที่มีการพัฒนาการเรียนรู้ กำลังอยู่ในช่วงวัยของการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน มีความกระตือรือร้นในการศึกษาและเรียนรู้วิทยาการสมัยใหม่ต่างๆ แต่ยังเป็นช่วงอายุที่ยังไม่สามารถที่จะตัดสินใจได้ถูกต้องมากนัก ในการเข้าสู่สังคมหรือการปฏิบัติตัวในสังคม เพราะเป็นช่วงที่เริ่มสร้างบุคลิกภาพส่วนตัว จำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ และรับรู้ในสิ่งที่ดีและถูกต้อง จึงเป็นช่วงอายุที่มีความเสี่ยงอย่างมากในการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่สามารถทราบได้ว่าตัวเด็กจะได้รับประสบการณ์ หรือได้พบเจอบุคคลประเภทใดบ้าง อาจจะนำสิ่งที่ไม่ดีต่างๆ ที่พบเจอแล้วหลอมรวมเป็นบุคลิกภาพที่ไม่ดี หรือผิดไปจากปกติ อาจเป็นเหตุให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น เยาวชนถูกล่อลวง มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และเสี่ยงกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร จึงถือได้ว่าการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญ และจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นหากไม่มีการป้องกันและแก้ไข

ภัยที่เกิดจากการใช้อินเทอร์เน็ตเกิดจาก 3 สาเหตุหลัก ได้แก่ 1) จากเนื้อหาและข้อมูลข่าวสาร ที่พบบนอินเทอร์เน็ต เช่น จากเว็บไซต์กลุ่มข่าว การสนทนา การเล่นเกมออนไลน์ และ

จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ต ได้แก่ เนื้อหาลามกอนาจาร ปาเถื่อนรุนแรง ยาเสพติด เกมส์การพนัน การค้าประเวณี สิ่งผิดกฎหมาย และข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จ นำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การตัดสินใจผิดพลาด รวมถึงการสร้างความสะดวกใจและหล่อหลอมต่อวัฒนธรรมในสังคม 2) จากคนแปลกหน้าบนอินเทอร์เน็ต ที่มีการสนทนาหรือการแชทผ่านโปรแกรมสนทนา เช่น MSN Yahoo ICQ ห้องสนทนา เช่น แคมฟร็อก เฟิร์ช กระดานข่าว จนนำไปสู่การนัดพบนอกสถานที่ ชวนเชื่อให้ซื้อสินค้า เผยรหัสบัตรเครดิต ล่อลวงไปทำร้ายร่างกายจิตใจ และทรัพย์สิน 3) จากการที่เด็กและเยาวชนใช้เวลาอันมีค่าให้สูญไปกับการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไร้สาระ และทำกิจกรรมที่ไม่สร้างสรรค์บนอินเทอร์เน็ต จนทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ จากการนั่งหน้าเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นเวลานาน ไม่ระวังเรื่องการรับประทานอาหาร การพักผ่อนและการออกกำลังกายอย่างเหมาะสม และส่งผลเสียต่อการเรียน อีกทั้งยังอาจทำให้พัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กและเยาวชน เป็นไปอย่างไม่เหมาะสม และ 4) ในการใช้บริการอินเทอร์เน็ตบางประเภทต้องเสียค่าใช้จ่าย เช่น การสมัครเป็นสมาชิกเพื่อเข้าชมเว็บไซต์บางประเภท การดาวน์โหลดข้อมูลบางประเภท ค่าบริการสถานบริการอินเทอร์เน็ต และค่าใช้จ่ายในการเล่นเกมนอนไลน์ ซึ่งถ้าต้องเสียค่าใช้จ่ายไปกับเรื่องนี้มาก และหากพวกเขาไม่สามารถขอเงินจากพ่อแม่มาใช้บริการได้ อาจจะหาทางออกอื่นๆ เช่น ขโมยเงิน ขโมยสิ่งของไปขาย ซึ่งนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น

ที่ผ่านมามีการสำรวจและวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสม ของหลายหน่วยงาน ซึ่งพบว่า การใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิงมากกว่าหาความรู้ หรือติดตามข่าวสาร ตัวอย่างเช่น การค้นหาคำว่า เซ็กซ์ ในอินเทอร์เน็ตสูงถึง 5.8 ล้านครั้ง ในปี 2549 และในเดือนมกราคม 2550 เพียงเดือนเดียวมีการค้นหาแล้วสูงถึง 5 แสนกว่าครั้ง และศูนย์รวมสถิติ เว็บไซต์และสารบัญเว็บไซต์ไทย (www.truehits.net) ยังได้แสดง 20 คำหลักที่ถูกเยาวชนไทยอายุต่ำกว่า 25 ปี เข้าค้นหามากที่สุด โดยมี 5 อันดับแรกคือ 1) เกมส์ 2) ดูดวง 3) ฟังเพลง 4) แอบถ่าย และ 5) มือถือ ("ศธ. ใช้ 3 ยุทธศาสตร์หลักสกัดสื่อลามกทางอินเทอร์เน็ต", ออนไลน์, 2550) อีกทั้งเด็กและเยาวชนใช้เทคโนโลยีเพิ่มขึ้นทั้งคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และมือถือ ซึ่งเข้ามาครอบครองพื้นที่ในชีวิตเด็กถึง 6-7 ชั่วโมงต่อวัน ("เดือนก๊วยชีวิตไฮเบอร์" ข่าวสด, 18 มกราคม 2550, หน้า 31) และสังคมไทยมีโอกาสเสียอนาคต เพราะพบว่าเยาวชนในอัตรา 2 ใน 5 มีปัญหาหลงใหลวัตถุนิยม สื่อลามก ภัยทางเพศ เกมส์คอมพิวเตอร์ และมีปัญหาความรุนแรง ซึ่งเป็นผลมาจาก ประเทศไทยมีโครงสร้างเป็นสังคมเปิด เกิดการหลั่งไหลทางวัฒนธรรม ในขณะที่สภาพสังคมและครอบครัวอ่อนแอ จึงตั้งรับไม่ทัน (กระตุ่น"รัฐ"สร้างภูมิคุ้มกันป้องกันเด็กใช้"เน็ต"จนเสียคน, ออนไลน์, 2550)

อย่างไรก็ตาม แม้เด็กและเยาวชนจะมีความเสี่ยงในการเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม แต่เด็กและเยาวชนก็ยังมีเกราะป้องกันด้านแรกที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดคือ ผู้ปกครอง ดังนั้นผู้ปกครองควรจะต้องมีหน้าที่คอยดูแลสอดส่อง ให้คำแนะนำการใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างถูกวิธีให้กับบุตรหลาน แต่จากการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ได้ดูแลการใช้งานอินเทอร์เน็ตของบุตรหลานเป็นสัดส่วนค่อนข้างสูง แม้ว่าผู้ปกครองบางกลุ่มมีการเลือกใช้โปรแกรมล็อกปิดกั้นเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม (ศรีดา ตันทะอธิพานิช, 2537, น. 58) และ พบว่ามีผู้ปกครองมีการติดตั้งซอฟต์แวร์ในการกั้นกรองเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสมร้อยละ 28 โดยผู้ปกครองเหล่านั้น ต่างยังมีความมั่นใจว่าสามารถควบคุมบุตรหลานของตนได้ แต่กลับพบว่า เด็กอายุ 7-11 ปี จำนวนร้อยละ 50 ต่างระบุว่าตนมีวิธีการจัดการนำตัวกลั่นกรองนั้นออกได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองยังตามบุตรหลานไม่ทันในเรื่องของอินเทอร์เน็ต (เอกแพท อินเตอร์เนชั่นแนล, 2546, น. 40)

ที่ผ่านมาได้มีความพยายามจากรัฐบาล หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ทั่วโลกที่จะพยายามจำกัดเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมแก่ผู้บริโภคซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชน เพื่อไม่ให้ได้รับสิ่งที่ไม่เหมาะสม โดยกลไกหลักที่ใช้ในการกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต (พิรงรอง รามสูตธนะนันท์ และนิธินา คณานิธินันท์, 2547) ประกอบด้วย กฎหมาย มาตรการ บทลงโทษ (Legal sanction) การปิดกั้นและกลั่นกรองเนื้อหา (Blocking and filtering system) กฎ กติกา มารยาท (Codes of conduct) สายด่วน (Hotlines) และการรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) สำหรับประสบการณ์ของประเทศไทยนั้น การกำกับดูแลอินเทอร์เน็ตอย่างเป็นทางการเป็นหน้าที่ของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยได้มีการจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแล ชื่อว่า คณะกรรมการสืบสวน ป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ หรือ Cyber inspector ซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบดูแลเนื้อหาที่มีความเสี่ยงต่างๆ บนอินเทอร์เน็ต และเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะปิดกั้นเว็บไซต์อะไรบ้าง ปัจจุบันมีการจัดตั้งคณะกรรมการสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ รับผิดชอบดูแลสื่อต่างๆ รวมถึงอินเทอร์เน็ตด้วย และในแง่กฎหมายของไทยมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมเนื้อหาอินเทอร์เน็ตโดยตรง ในขณะเดียวกันก็เริ่มมีความพยายามในการกำกับดูแลตนเองของภาคอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตัวอย่างเช่น สมาคมผู้ดูแลเว็บไทย ได้ร่วมกันพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพสำหรับสมาชิกสมาคมฯ ผู้ให้บริการเว็บไซต์แต่ละรายมีการกำหนดกลไกการตรวจสอบเนื้อหาภายในเว็บไซต์ ชมรมผู้ประกอบการร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่จัดทำ “โครงการร้านอินเทอร์เน็ตที่ดี” ร่วมกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีบริการ package ที่มีการปิดกั้น

เว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ในส่วนของภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน และเครือข่ายความร่วมมือของนักกิจกรรมและนักวิชาการ รวมไปถึงกลุ่มผู้ปกครองที่มีความห่วงใยที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงที่มาพร้อมกับเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต ขณะเดียวกันโรงเรียน มหาวิทยาลัย และเครือข่ายการศึกษาอื่นๆ ต่างก็แสดงบทบาทของตน โดยเฉพาะในการส่งเสริมให้มีจรรยาบรรณในการใช้อินเทอร์เน็ต (etiquette) ในแต่ละบริบทที่เกี่ยวข้องของตน

อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ก็ไม่สามารถที่จะทำการจำกัดเนื้อหาได้ทั้งหมด เนื่องจากในปัจจุบัน ยังคงมีข่าวไม่ดีที่เกี่ยวข้องกับการใช้อินเทอร์เน็ต เช่น การเผยแพร่ภาพที่ไม่เหมาะสมสร้างความไม่พอใจแก่ผู้โดนละเมิดสิทธิ เนื้อหาที่ขัดแย้งกับความเชื่อทางศาสนา และใช้อินเทอร์เน็ตที่ส่วนใหญ่ผู้เคราะห์ร้ายจะเป็นเด็กและสตรี

ในการศึกษาครั้งนี้จึงต้องการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของประโยชน์หรือสวัสดิการของผู้ปกครองที่เพิ่มขึ้น จากการดำเนินการป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน สะท้อนผ่านความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay หรือ WTP) ของผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ต และปัจจัยกำหนดความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้ปกครอง ด้วยวิธี Stated preference โดยการประเมินมูลค่าทางตรงภายใต้ตลาดสมมติ (Contingent Valuation) เนื่องจากการป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมของเยาวชน ซึ่งเป็นโครงการหรือสินค้าที่ไม่ผ่านตลาด (Non-market good) กลไกตลาดไม่สามารถกำหนดราคาได้เกิดความล้มเหลวของตลาด (Market Failure) เนื่องจาก การเกิดผลภายนอก (Externalities) และปัญหาของความไม่สมบูรณ์และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ไม่เท่าเทียมกัน (Incomplete Information and Asymmetric Information) จึงไม่สามารถหามูลค่าได้จากราคาตลาด ซึ่งมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายนี้ จะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และประเมินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวของทั้งภาครัฐและเอกชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อหาความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ต สำหรับการป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาและตรวจสอบปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ต สำหรับการป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ใช้การประเมินมูลค่าโดยวิธีการประเมินมูลค่าภายใต้ตลาดสมมติ (Contingent Valuation) เป็นการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยการสร้างสถานการณ์สมมติสอบถามกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้บอกถึงมูลค่าที่ยินยอมจ่าย สำหรับนำมาประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ของผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ต และอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย

1.4 วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีการประเมินค่าภายใต้ตลาดสมมติ โดยวิธีการส่งจดหมาย ถามถึงความเต็มใจที่จะจ่ายของผู้ปกครอง สำหรับการป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งใช้วิธีการตั้งคำถามแบบปิดโดยการเสนอราคาสองครั้ง (Double Bounded Dichotomous Choice) โดยใช้ราคาเสนอเริ่มต้นที่ได้จากการทดสอบแบบสอบถามซึ่งใช้วิธีการตั้งคำถามแบบเปิด (Open Ended) ส่วนการวิเคราะห์หาลักษณะฟังก์ชันการแจกแจงความน่าจะเป็นของความเต็มใจที่จะจ่ายนั้น จะนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย โดยใช้วิธีวิเคราะห์สถิติด้วยแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอย Censored Logistic Regression ของ Cameron (1988) ซึ่งทำการประมาณค่าด้วยวิธี Maximum Likelihood Estimation ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยผลการคำนวณจากคอมพิวเตอร์จะให้ค่าพารามิเตอร์ต่างๆ ออกมา แล้วจะใช้ค่าเหล่านี้ไปคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่ามัธยฐานของมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย และนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน ให้ประโยชน์หลายประการ ดังนี้

1. ทราบถึงระดับของมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน ของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ต
2. ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่าย
3. พัฒนาวิธีการ การวิเคราะห์ และแบบจำลองในการประเมินมูลค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับการป้องกันการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน โดยวิธีการประเมินมูลค่าภายใต้ตลาดสมมติ ซึ่งเป็นการประยุกต์มาจากวิธีการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม
4. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้ในการประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ของโครงการที่เกี่ยวข้องกับการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมของเด็กและเยาวชน เพิ่มความถูกต้อง ความเที่ยงตรง และความแน่นอนให้มากยิ่งขึ้น ทั้งโครงการของภาครัฐและเอกชน